

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, el. p. info@ekgt.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

2024-07-22 Nr. S-188

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TAUTINIO PAVELDO PRODUKTŲ ĮSTATYMO NR. X-1207 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKG) išnagrinėjo pakartotinai pateiktą derinti Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymo Nr. X-1207 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – TPP įstatymo projektas) ir teikia šias pastabas ir pasiūlymus dėl TPP įstatymo projekto tobulinimo:

1. Dėl Tradicinių amatų centrų (toliau – TAC) steigimo ir veiklos reglamentavimo TPP įstatymo projekto 19 straipsnyje.

EKG pritaria, kad TPP įstatymo 19 straipsnyje būtų numatytos sąlygos kurtis naujiems TAC ir formuoti jų tinklą pagal Lietuvos etnografinius regionus, siekiant kiekviename regione turėti veikiančius TAC. Atkreipiame dėmesį, kad etnografiniai regionai yra kultūriniai regionai ir nėra administraciniai dariniai, todėl jų ribos yra sąlyginės, nes besiribojančių etnografinių regionų vietovės maždaug 10–15 km plote dažniausiai pasižymi regioninių požymių persipynimu. Todėl EKG paskelbdama Lietuvos etnografinių regionų žemėlapi nurodė, kad šiame žemėlapyje nurodytos etnografinių regionų ribos pagal seniūnijas yra sąlyginės. Atsižvelgiant į tai, kelia abejonių TPP įstatymo projekto 19 straipsnio atskirų dalių nuostatos, prieštaraujančios viena kitai: 19 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad TAC paskirtis – *atstovauti etnografinio regiono, kuriame jis įsteigtas, amatininkų interesams, puoselėti etnografinio regiono tradicinius amatus*, o 19 straipsnio 3 dalies 2 punkte – kad TAC *populiarina etnografiniam regionui būdingus tradicinius amatus*, tačiau 19 straipsnio 2 dalyje nurodoma sąsaja tik su Lietuvos administraciniais vienetais: „Tradicionių amatų centras turi aiškiai apibrėžtą veiklos teritoriją pagal administracinius vienetus, nustatytus Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme, ir ją nurodo veiklos dokumentuose. Tradicionių amatų centrų veiklos teritorijos negali persidengti.“. Pabrėžtina, kad Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme nėra jokių nuostatų, susijusių su etnografinių regionų reglamentavimu. Kita vertus, EKG sudarytame Lietuvos etnografinių regionų žemėlapyje yra nustatytos sąlyginės etnografinių regionų ribos pagal smulkiausius administracinius vienetus – seniūnijas, todėl siūlome TPP įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje neapsiriboti vien Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo nurodymu, bet pridėti ir poreikį vadovautis EKG sudarytu Lietuvos etnografinių regionų žemėlapiu.

Taip pat siūlome koreguoti reikalavimą, kad TAC veiklos teritorijos negali persidengti, nes siekiant išvengti dirbtinės etnokultūrinės niveliacijos būtina nustatyti išimtį toms teritorijoms, kuriose persipina gretimų etnografinių regionų kultūriniai požymiai.

Atsižvelgiant į tai, TPP įstatymo projekto 19 straipsnio 2 dalį siūlome išdėstyti taip:

„2. Tradicinių amatų centras **vadovaujasi Etninės kultūros globos tarybos patvirtintu Lietuvos etnografinių regionų žemėlapiu** ir turi aiškiai apibrėžtą veiklos teritoriją pagal administracinius vienetus, nustatytus Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme, ir ją nurodo veiklos dokumentuose. Tradicinių amatų centrų veiklos teritorijos negali persidengti, **išskyrus tas teritorijas, kuriose persipina gretimų etnografinių regionų ypatybės.**“

2. Dėl numatomo Žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) teisės akto naikinimo.

EKGT pritaria, kad priėmus TPP įstatymo projektą, reikės pripažinti netekusiais galios kai kuriuos teisės aktus. Tačiau TPP įstatymo projekto Aiškinamojo rašto 12 dalies 4 punkte nurodoma, kad bus pripažintas netekusiu galios ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. 3D-498 patvirtintas „Tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų meistrų ir tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų atitikties tradicijai kriterijų aprašas“ – tvirtinant, kad atitikties tradicijai kriterijai perkeliama į Įstatymo nuostatas. Visų pirma atkreipiame dėmesį, kad Aiškinamajame rašte yra nurodytas nepilnas ši teisės aktą patvirtinusio įsakymo pavadinimas, kuris yra toks (praleista dalis pažymėta pabraukimu): Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. rugsėjo 11 d. įsakymas Nr. 3D-498 „Dėl Tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų meistrų ir tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų atitikties tradicijai kriterijų aprašo ir Tautinio paveldo produktų atitikties Lietuvos etninei kultūrai vertinimo rodiklių sąvado patvirtinimo“. Pabrėžtina, kad šiuo įsakymu patvirtinti tautinio paveldo produktų (tradicinių gaminių, tradicinių augalų veislių, tradicinių veislių gyvūnų, tradicinių paslaugų ir renginių) atitikties tradicijai kriterijai nėra perkelti į TPP įstatymo projektą. Kita vertus, TPP įstatymo projekte išlieka ŽŪM funkcija tvirtinti tautinio paveldo produktų atitikties tradicijai kriterijus ir atitikties Lietuvos etninei kultūrai vertinimo rodiklius (TPP įstatymo projekto 7 straipsnio 1 dalies 5 punktas), o Ekspertų komisija turi šiais kriterijais vadovautis atlikdama savo funkciją sertifikuoti tautinio paveldo produktus (TPP įstatymo projekto 10 str. 1 d. 1 p. ir 11 str.). Iš minėto įsakymo į TPP įstatymo projektą perkelta tik maža dalis nuostatų, susijusių su atitikties tradicijai kriterijais: tradicinių amatų meistrų atestavimas (12 straipsnis) ir tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų sertifikavimas (13 straipsnis), o to nepakanka, nes prieštarauja minėtoms 7, 10 ir 11 straipsnių nuostatoms.

Todėl EKGT siūlo nenaikinti minėto ŽŪM įsakymo, o Aiškinamojo rašto 12 dalyje nurodyti, kad bus keičiamas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. rugsėjo 11 d. įsakymas Nr. 3D-498 „Dėl Tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų meistrų ir tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų atitikties tradicijai kriterijų aprašo ir Tautinio paveldo produktų atitikties Lietuvos etninei kultūrai vertinimo rodiklių sąvado patvirtinimo“, tikslinant šio teisės akto pavadinimą ir panaikinant nuostatas, susijusias su tradicinių amatų meistrų ir tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų atitikties tradicijai kriterijais.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė